



H. M. 1911

Fig. 1. Vejle. Ydre, set fra Nordøst.

VEJLØ KIRKE

HAMMER HERRED

Kirken har maaske, som allerede formodet i Præsteindberetningen 1758, været indviet til *S. Andreas*, men det er dog meget tvivlsomt, om den lille Altertavle med Helgenens Billede (se S. 763) stammer fra det katolske Højalter. Ved Skøde af 16. Februar 1584 blev Kaldsretten fra Kronen overdraget til Hans Lindenov itl Gaunø¹ og under dette Gods hører Kirken endnu.

Kirkebyen ligger ret vestligt i Sognet, nær ved Bredden af »Fladset« mellem Sjælland og Gavnø. Kirkegaarden er i Nord og Øst hegnet af en sentmiddelalderlig, nu rødkalket *Munkestensmur*, delvis paa høj Kampestenssyld, medens hele Syd- og Vestmuren og alle Indgangspillerne er ommurede med smaa Sten 1846 (Kaldsbog).

Bygningen bestaar af Kor og Skib fra senromansk Tid samt Sakristi paa Korets Nordside og Taarn, begge sengotiske.

Den rummelige, *senromanske Murstenskirke*, fra Tiden ved 1250—1300, har ret spinkle Mure af Munkesten i Munkeskifte. Stenene maaler i Østpartiet: 27—28—28,5 × 13—13,5 × 9—9,5 cm; i Vestgavlen er de lidt mindre (26,5—27 cm). Fem Skifters Højde er henholdsvis 53—54 og 50—51 cm. Mellem de røde Sten er der mange sortbrændte Bindere. Sokkel findes ikke over den raa

Syld, der kun træder frem i Bygningens vestre Del, men paa alle de bevarede Hjørner er der smalle Lisener. Gesimserne er overalt moderne. I Korets Østgavl, hvis Tagparti er ombygget i senere Tid, er der en Gruppe af tre tætsiddende, spidsbuede, smigede Vinduer, det midterste højest (nu tilmurede i Lysningen, med indsatte Mindetavler af Marmor over Medlemmer af Slægten Reedtz-Thott). Buestikkene har Prydskifter af krumt formede Sten. Indad mod Rummet er Vinduerne samlede i en dyb, rundbuet Niche. Et lignende, men enkelt Vindue er bevaret paa Korets Nordvæg, delvis synligt i Sakristiet, delvis paa dettes Loft, hvor Buesmigen ses at have været hvidkalket, men ikke mørtelpudset. I Skibet, hvis Murhøjde er o. 5,70 m, er nu alle

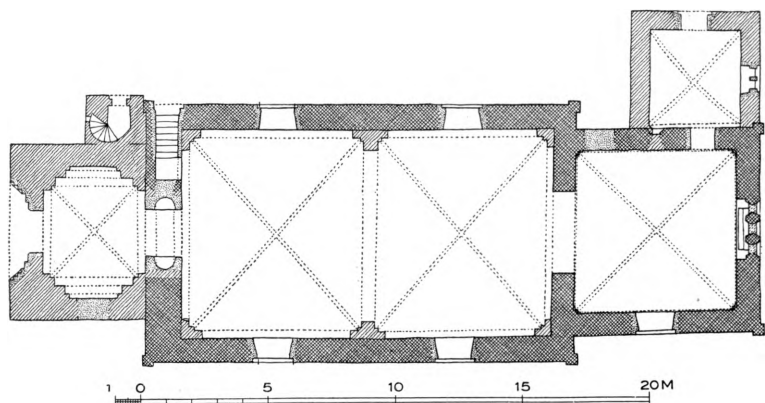


Fig. 2. Vejlo. Plan. 1: 300. Maalt af Helge Holm 1916 (Aage Roussell 1930).

de romanske Vinduer forsvundne, og begge de 140 cm brede Døre er tilmurede, men deres Pladser er kendelige under de moderne Vinduer, der har bortbrudt Toppene. Tilgængelig ad en nu fladbuet og faldet Dør i Nord-siden fører en Trappe op gennem Vestmuren; Trappens Midtparti er ødelagt af den yngre Taarnbue, og dens nedre, noget omdannede Del danner nu Adgang til Orgelpulpituret, medens den øvre, i oprindelig Stand bevarede Del er ubenyttet og fyldt af Brokker. Trapperummet er overdækket med rundbuede Rulskiftestik, en hel Sten brede (som Taarntrappen i Karise Kirke, S. 472). Midt i Gavlen har Trappen haft en lille, fladbuet, enkeltsmiget Lysglug (indre Bredde 49 cm), som nu er skjult, men var synlig 1916. Vestgavlen, som er dækket af Taarnet, har et, hele Taggavlen fyldende, Felt med zigzagsmuret Bund. I Mønsteret findes flere Rækker rudestillede Bomhuller og øverst en rudeformet Glug; Taglinierne er markerede af et udkragende Rulskifte. Paa Loftet findes i Triumfgavlens bevarede Del en oprindelig, fladbuet Loftsdør.

I Kirkens Indre er den spidse, overpudsede Korbue muligvis oprindelig, og Korrummet er overdækket af et i Væggene indbygget, meget højt siddende, vistnok oprindeligt Hvælv. Det hviler i Hjørnerne paa 108 cm lange Hængesøjler eller rettere rundede Piller med smaa kræmmerhusformede Konsoller, 56 cm lange Skafter og trapezformede Kapitæler, hvis rundstavprofilerede Abacus er forlænget ud til Siderne, saa at den kan møde de 12 cm svære, men

flade Rundstave, der markerer Hvælvingens fladspændte, svagt spidsende Vægbuér. De 16—17 cm svære Ribber har afrundet Profil (sml. Næstved S. Peder, S. 78, Fig. 5, Nr. 4). Hvælvets helt mørteldækkede Overside er svagt kappedelt og synes snarest at vise, at det kun har Halvstens-Tykkelse. Paa Toppen af Oversiden staar en firkantet Murklump, o. 60 cm i Kvadrat. Kalkmalerierne viser, at Hvælvet er ældre end 1350, og at man ved Korets Opførelse i det mindste har paataenkt at overhvælve Rummet, fremgaar deraf, at Triumfgavlens Østside under Tagfodhøjden ikke er glat, men har Krag-skifter over forsænkede Murflader.

Gotiske Omdannelser og Udvidelser fra Tiden ved Aar 1500, alle af Munkesten i Munkeskifte. *Skibets to Hvælv*, der hviler paa Vægpillér, har begge sengotisk Form, men er ikke helt ens. I Østfagets Vesthjørner løber Kvartstens-Ribberne ned paa skægløse Menneskehoveder, medens Vesthvælvets Halvstensribber ender i en Slags simple Dværgsøjler, idet den nederste Del af Ribben er uregelmæssigt femkantfaset (ingen Overribber). Samtidigt med Hvælvene er sikkert Skibets Tagværk, af Dragerstoltype, med usædvanligt tydelige og klare, runelignende Huljernstegn. Ikke helt jævndrende hermed er Korets Tagværk, der er af Krydsbaandstype (Huljerns Stregnumre) og maa være omsat samtidig med en sengotisk Ombygning af *Korets Taggavl*, der under 11 Kamtakker har tvillingdelte, vandret afsluttede Højblændinger samt i Midtaksen nogle korsformede og cirkulære Blændinger, alt over et Savskifte; Taggavlens Murværk er dog i ny Tid helt ombygget.

Taarnets nedre Rum, der nu tjener som Vaabenhus og har faaet en meget stor, moderne Vestdør, har haft et Sydvindue med Spidsbue. Den gotiske Taarnbue, som har brudt den romanske Vestgavl's Trappe, skjules nu af moderne Ændringer. Rummet har iøvrigt spidsbuede, falsede Spareblændinger og et Hvælv med Halvstensribber, forneden vandret afskaarne (ingen Overribber). Lidt senere tilføjet er *Trappehuset*, hvis fladbuede Dør sidder i et Spidsbuefelt, hvorover der er en flad Cirkelblænding, og hvis Vindeltrappe har Loft af fladbuede Binderstik, men ikke Spindel (sml. Mogenstrup S. 752). Ogsaa i det høje Mellemstokværks tre Vægge er der spidsbuede Spareblændinger; et fladbuet Vestvindue i spidsbuet Spejl er afløst af et nyere, fladbuet Sydvindue. Klokestokværket har fire smalle, fladbuede Tvillingglamhuller, de syvttakkede Gavle, af hvilke den vestre synes at være ommuret, syv spidsbuede Højblændinger. Det gamle Tagværk minder om Skibets.

Paa Taarnets Nordside ved Glamhullet læses i Jernankre: HL CL 1646 og ORTCAF 1846, de ældre henvisende til Henrik Lindenov og Cidsel Lunge, de yngre til Baron Otto Reedtz-Thott og Caroline Amalie Føns.

Sakristiet, fra Begyndelsen af 1500'erne, har af oprindelige ydre Detailler kun bevaret Taggavlen, under hvis ni Kamtakker der er smalle, tvillingdelte

Blændinger, ordnede om tre Cirkelfelter af ringe Dybde, alt over et Savskifte med meget skæve Tænder. Rummet, hvis Dør mod Koret er omdannet, overdækkes af et Hvælv med Halvstensribber (ingen Overribber). Samtidigt Tagværk af Dragerstolstype, med Huljærns Stregnumre.

1847 blev Kirken repareret, »saa at den maatte anses som en aldeles ny Kirke«; bl. a. indsattes Støbejernsvinduer. 1869 blev Taarnet beskadiget ved Lynnedslag, hvorefter Kirken 1870—72 gennemgik en ny Hovedistandsættelse



Ole Søndergaard 1918

Fig. 3. Vejlv. Kalkmaleri i Korhælvets Østkappe.

(Kaldsbog). Efter denne staar Bygningen med rensede og nyfugede Murflader, pudsede Blændingsfelter og teglhængte Tage. Alle aabne Vinduer er spidsbuede. Moderne er Gesimserne, Triumfgavlens frie Del (zigzagmuret) samt Taarnets og Sakristiets Døre. Det Indre er glatpudset, med nymodens malede Ornamentter.

KALKMALERIER

Paa Østkappen i Korets Hvælv er o. 1350 malet Kristus i Mandorla, omgivet af Evangelisttegn (Fig. 3). Kristi Legemsdele og hans hvide Underkjortel er tegnede med brunt, ellers er anvendt sorte Streger, der ikke nøje følger de i Kalken indridsede Linier. Den do-

minerende Farve er grønt, hvori Mandorlabundens hvide Stjerner er udsparede². Billedet fremdroges og restaureredes af Kornerup o. 1872. Efter at være tilsodet blev det rensat af Ole Søndergaard 1918. De oprindelige Farver viste sig at være velbevarede under Kornerups Overmaling; kun Kristi Kjortelkrave maatte suppleres.

Paa Hvælvet er iøvrigt malet røde Sparrer paa Ribber og Vægbuer og ung-gotiske Planteornamenter over Vægbuetoppene og om Ribbetoppene. Bladværket er dels af senromansk Type, dels tre- eller femribbede gotiske Naturblade. Tilsvarende Ornamentik, Hjærtebaand med tyndt Bladværk, findes paa Vinduesnichens Karme bag Altertavlen. Farverne er rødt, grønt og gult; Hvælvtoppen paa mørkebrun Bund og med Karrering, erindrende om Glas-maleriteknik. Ornamentiken staar, som Kornerup har opmalet den.

1837 nævnes, at der over Alter og Prædikestol var malet Udsiringer, som ønskedes opmalede (Kaldsbog). Det har sikkert været Tæppedekorationer fra Baroktiden.

INVENTAR

Mindetavle om Kirkens Istandsættelse 1693, nu ophængt i Koret, af Fyrretræ i spinkel Rammeliste med malede Vers, foroven paa Latin i Kursivskrift, forneden paa Dansk i Frakturskrift³: »Kirken til sine Patroner ... Knud Tot ... og Grefinde Skeel...

Tak, der for, Ær og Tak, til Gaunøes Ævigminde,
for min saa kostbar Dragt og Klædning ud og inde,
for Farver, Guld og Sølf, Steen, Tømmer, Kalk og Haar,
det takker billig for den mindste Dreng her staar.

Anno 1693 Peder Laurssen Norup«.

Alterbordet, af røde Mursten, er helt dækket af nymodens, glatte Brædder.

Altartavle (Fig. 5), fra 1669, Snitværk af Abel Schrøder. Aarstallet er indskaaret i Postamentgesimsens Ornamentik. I Fodstykket fremstilles Fodtvætningen, i Storfeltet Nadveren, hvori Billedskæreren mod Sædvane har prøvet at afbilde en Del af Apostlene som liggende til Bords, men uden at anbringe Løjbænke under dem. I de etagedelte Sidefelter, hvis Hermer forestiller Evangelisterne, findes Relieffer af Hyrdernes Tilbedelse, Kristi Daab, Bønnen i Getsemane og Korsdragningen. Foran Topstykkets Arkadefelt staar en Krucifiksgruppe og som Topfigur den opstandne Frelser. To Adelsvaaben paa Storgesimsen henviser til Niels Trolle (død 1667) og Fru Helle Rosenkrantz. To mindre Vaaben i Postamentets Bruskværkskartoucher har sikkert oprindeligt været det samme Ægtepars mødrene Anevaaben, men er omdannede med nyere Hjælmtegn og malede Skjoldmærker samt Navnebogstaver HKT og CBS, som henviser til Hr. Knud Thott og Birgitte Christensdatter Skeel, der har ladet Tavlen staffere 1693 (Aarstallet malet under Topfeltet; sml. nysnævnte Mindetavle). Egetræet staar nu rensat, med Forgyltning, enkelte Farver og fornyede Indskrifter, rimeligvis fra 1847, da Tavlen blev »smukt restaureret« (Kaldsbog).

Altartavle, sengotisk (Fig. 4), nu ophængt paa Korets Nordvæg. I Midtskabet (141 × 94 cm) sidder Apostlen Andreas, med opslaaet Bog, paa en Stol, hvis Balustre viser en Blanding af Gotik og Renaissance. I Højde med Stolesædet er der fantastiske Hoveder, hvis Isser vender nedad, og de bladskællagte Bener i Dyrefødder. I Fløjene, som har mistet deres blomsterprydede Baldakin-ranker, findes fire Relieffer med Scener af Apostlens Legende, paa den ene Side hans Opvækkelse af en død Yngling i Nicæa og forneden hans Korsfæstelse,

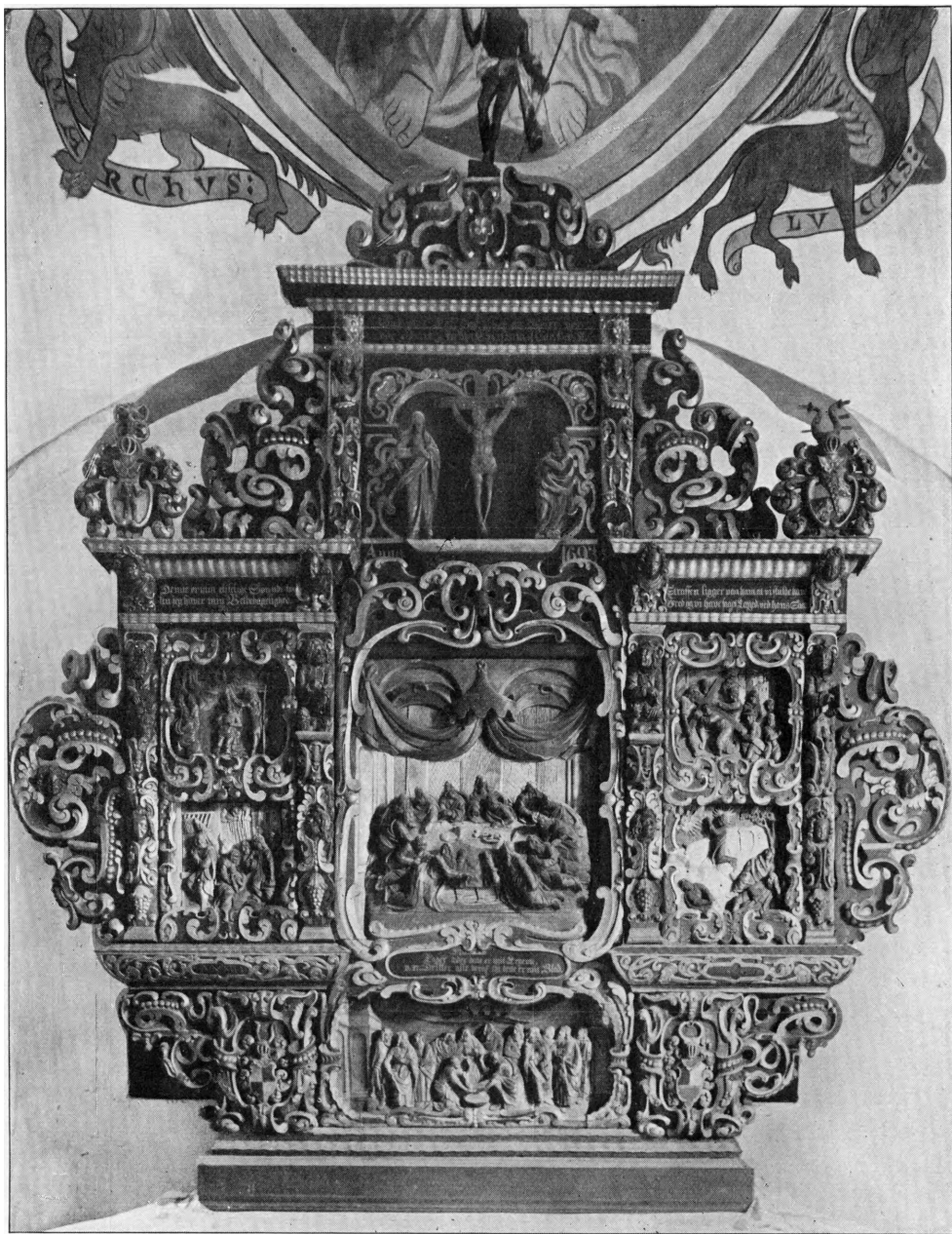
paa den anden Side hans Fremstilling for Proconsulen af Achaia, som dømte ham til Døden, og foroven hans Tilsynekomst som Pilgrim for at hjælpe en Biskop, der fristedes af en Djævel i Kvindeskikkelse. Træværket har bevaret store Rester af oprindelig Staffering; i Midtskabets Guldgrund er ridset en Glorie med Apostlens Navn i Majuskler og et Tæppemonster med naturalistisk Greneværk, foroven ophængt i Ringe paa en Stang; paa de skraatstillede Sidebrædder er malet Vinduer, i hvis Ruder der er otte Skjolde, af hvilke de fire har



Fig. 4. Vejle. Sengotisk Altertavle med Apostlen Andreas. Efter Beckett: Altertavler.

Bomærketegn. De stærkt ødelagte Indskrifter i Fodstykkerne har staaet gule paa blaa Bund. Figurbillederne paa Fløjenes Ydersider forestiller S. Mauritius, karakteriseret som Neger, og S. Sebastian, hvis nøgne Bryst og Arme gennembøres af Pile, og som holder en lang Pil i venstre Haand. Sikkert nordtysk Arbejde fra o. 1520, skaaret under Paavirkning af Benedict Dreyer i Lübeck⁴.

Tre smaa **Figurer*, der er Levninger af katolske *†Altertavler* fra o. 1500, er fra Gaunø komne til Næstved Museum. De ret plumpe Snitværker forestiller S. Sebastian, nøgen, bundet til en Træstamme, Jomfru Maria staaende paa Nymaanen (Kristusbarnet mangler nu), og S. Barbara (nu uden Hoved), pegende paa Fængselstaarnet.⁴



Hude 1904

Fig. 5. Vejlo. Altertavle af Abel Schrøder 1669.

Altersølv. Kalk, 19 cm høj, af kbh. Prøvesølv, 179(?), usædvanlig enkel, med rund Fod og uden Knop; paa Kummen graveret: »Otto Reedtz Thott 1799« og Vaaben; Mestermærke: DLD. *Disk* af kbh. Prøvesølv 1855, med graveret Kirkenavn: Weilø 1855; Mestermærke: A I. Samtidig *Oblatæske. Sygekalk*,



V. H 1932

Fig. 6. Vejlo. Alterstage.

Alterskranke af Støbejern, linealgotisk, med to Ovaler paa Forsiden, hvori under syvtakket Krone ORTCAF og Aarstallet 1846.

Font, (Fig. 7) romansk, af skaansk Sandsten og ligesom Fonten i Vollerslev (S. 260) af »Munkarptype«. Den firkantede Kumme, i hvis Halvcirkelfelter der er seksdelte Rosetskiver, maaler foroven 58 × 60,5 cm; Fladerne er riffelhug-



E. Rothe 1915

Fig. 7. Vejlo. Font.

13,5 cm høj, af kbh. Prøvesølv 1853 fornyet i gammel Form (fra o. 1730) med sekstunget Fod, rundt Skaft, seksdelt Knop med Midtskive; Mestermærke for A. Michelsen. *Disk* med samme Mærke.

†*Alterbog*, nævnt 1758, i rødt Fløjelsbind med Sølvbeslag, Thotts og Skeels Vaaben 1696.

Alterstager (Fig. 6), 56 cm høje, baroktprofilerede, med svære Bruskbukler paa Skaftets Middled og paa Fodskaalen; denne hviler paa 3 staaende Løver, der holder blanke Skjolde, af hvilke nogle mangler. Fra o. 1650—1700. Tre andre Huller i Fodkanten er formodentlig Spor efter en Omflytning af Løvefigurerne.

Alterkrucifiks af Eg med tre skaarne Felter paa Fodstykket, hvori to Vaaben, Reedtz-Thott og Føns, med Bogstaverne ORTCAF og Aarstallet 1845. Skaaret af Træskærer Petersen i Næstved (Kaldsbog).

gede med skraat riflede Kanter. Der er Afløbshul midt i Kummens Bund og vandret Indsnit i Fodens Underside⁵. Fonten har ikke oprindeligt tilhørt Vejlo Kirke. Paa Kirkegaarden staar en *Fontefod* af Granit, romansk, med kvadratisk Fodflade og med en Rundstav omkring den cirkelrunde Overside, hvori der er indridset otte Diagonallinjer. 1755 nævnes en **Font* »af smukt Jernarbejde« med Niels Trolles og Helle Rosenkrantz' Vaaben, sikkert den, som nu staar i Vester Egesborg, og 1847 blev en ny †*Font* af italiensk Marmor skænket af Kirkeejeren. *Fad*, 51,5 cm i Tvm., af sydtysk Arbejde, med Dobbeltørn og

habsburgsk Rigsvaaben i Minuskelring, hvorigentages: »Got sei mit uns«.

* *Lægmandskrucifiks*, nu fra Gaunø kommet til Næstved Museum. Typisk Arbejde fra Næstved Krucifiks-Værksted (St. Fuglede-Mester).

Den anselige Figur, 196 cm høj, ligner den i Næstved S. Morten (S.

147, Fig. 16). Det spinkle Korstræ ender i firkantede Plader med Evangelisttegn ; ogsaa Matthæusengelen nederst er bevaret. Endvidere findes en svævende Engel, der har været anbragt ved Korsets Side og i sine nu forsvundne Arme har holdt en Kalk.

Prædikestol (Fig. 8—9) af Abel Schrøder, vistnok fra 1668⁶. Bevaret er den Schrøderske Ornamentik og Hjørnehermerne, der forestiller Tro, Haab, Kærlighed, Retfærdighed og Klog-

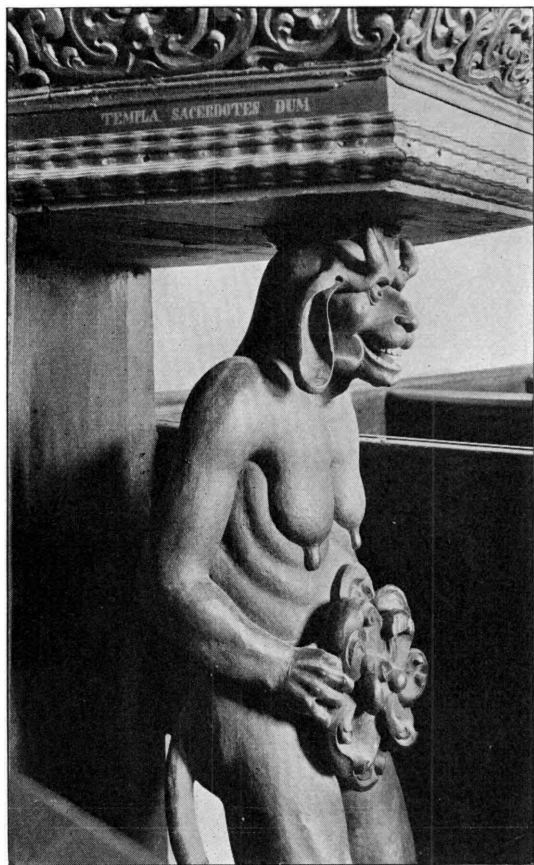
skab. Stolens fantasifulde Bærefigur, en Allusion til Trolleslægtens Vaabenmærke, er formet som et kvindeligt Uhyre med Dyrefjæs og Kosvans. I de fire Storfelter har der oprindelig været reliefskaarne Adelsvaaben med Hjelmsblade og sikkert med de samme Mærker som paa Stolestaderne og Altertavlen, men de er bortskaarne og erstattede med Evangelistfigurer, som er gjorte af en senere, ringere Haand. Paa den med Stolen samtidige Himmel, hvis Underside prydes af en Roset, er der til Erstatning for de fra Stolen fjærnedes Vaaben opsat et nyere Topstykke med et Alliancevaaben, Trolle-Rosenkrantz, af



Fig. 8. Vejle. Prædikestol af Abel Schrøder.

Hude 1904

hvis Mærker kun Hjelmtegnene og Trolden er skaarne, medens Rosenkrantz-Vaabnets Enkeltheder er malede. Snitværket er sikkert gjort af samme Mand som Evangelistfigurerne. De andre, oprindelige Topstykker, hvoraf eet har bevaret sit Englehoved, har faaet paasat Plader med malede Vaaben, Thott og Skeel. Omdannelserne er sikkert sket 1693. Træværket staar nu rensset, med



Hude 1904

Fig. 9. Vejrlø. Prædikestolens Bærefigur.

Gaunø. S. 235). Paa to Gavle er desuden skaaret MCD og DID. Alle Staderne har glatte Fyldingsdøre.

I †*Præstekonens Stol* læstes 1755 et dansk Vers og Navnene Gouche Niels-datter Aggerup, Hr. Peder Laursen Norup 1694. Et andet Vers, vistnok af samme Præst, fandtes paa et †»*Pulpitur*, hvor det unge Mandkøn staar«⁷. Paa det lukkede †*Herskabspulpitur* fandtes 1755 Thotts og Kruuses Vaabener 1733 samt et Skriftsted (Ps. 26, V. 8).

†*Kirkedør*, hvorpaa 1755 stod »udgravet: Aar efter Guds Biurd MDXIII«.

Taarnur. Rester af et Sejerværk fandtes 1755.

nymodens Forgylnding og Indskrifter; paa Fodlisten et latinsk Vers, nævnt 1755: »Templa, sacerdotes, dum vult prosternere demon, templa, sacerdotes, insignia Trollia portant« (»Naar Trolden, o Præster, vil omstyrte Kirkerne, da bærer, o Præster, Trollernes Tegn Kirkerne!«)

Stolestader fra 1668. Herskabsstolene østligst i Rækkerne er sikkert skaarne af Abel Schrøder og har bruske Topstykker med Anevaaben over Navnebogstaver, paa Mandssiden Trolle-Munk og SHN TF (Salig Hr. Niels Trolles Fædrene) og M(ødrene), paa Kvindesiden Rosenkrantz-Gyldenstjerne og FHRKF (Fru Helle Rosenkrantz' Fædrene) og M(ødrene). I de andre, mere haandværksmæssigt behandlede Gavlplanker er skaaret et Firkantfelt med sammenskrevne Reliefversaler NTHRK (Niels Trolle, Helle Rosenkrantz) og derunder 1668 (afbildet Jensen:

Klokker. 1. Minuskler mellem Dobbeltlinier: »an(n)o d(omi)ni m d vi ih(e)s(us)s nasareus rex iudeoru(m) olaus benedicti« (»I Herrens Aar 1506. Jesus af Nazareth Jødernes Konge. Olaf Bendtsøn«). Paa Klokkelegemet findes Aftryk af fire ubestemmelige Brakteater og to Pilgrimstegn; det ene 4,4 × 2 cm, viser en Biskop med Stav, det andet, stærkt slidte, 6,5 × 3 cm: den hellige Birgitte af Vadstena. Tvm. 88 cm (Uldall S. 112). 2. Støbt af J. C. & H. Gamst 1831. Den lille Klokke havde 1755 og 1758 en plattysk Indskrift: »1551 Heft Jørgen Rosen diisse Klocke durch Karsten Middeldorp late geten«⁸.

GRAVMINDER

Epitaf over Sognepræst Peder Nielsen Calundan, ophængt paa Korvæggen, med Træramme af Abel Schrøder, if. Indskriften fra 1640'erne. Det ovale Midtfelt, i Bladkrans, flankeres af Kvindehermer med Volutarme, men bortset fra Englehoveder paa Postament og Gesims er det stærkt bruskede Snitværk iøvrigt ornamentalt. I Midtfeltet er et noget yngre ubehjælpsomt Maleri, en under Kristi Opstandelse knælende Præstefamilie, Mand og to Sønner, to Hustruer og to Døttre samt forneden tre liggende Svøbelsesbørn. I Postamentfeltet en latinsk Indskrift med forgyldte Versaler: »Dette Monument oprejste Catharine Nielsdatter, som hviler ved den ædle Patrons Stolestade, og som var Peder Nielsen Cavindan's(!) første Hustru, han, som senere lod dette fornye og hviler her i Kapellet (sacello) med sin anden Hustru Dorothea Jakobsdatter, død 16 □, med 6 Sønner og 2 Døttre af begge Ægteskaber. Han døde i sin Alders 46. Aar, Præsteembedes 22., Provsteembedes 8. Aar, 1664.« I det ovale Topfelt er et latinsk Skriftsted (Johs. XI, 25), i Nedhænget »Job. 19 C: 26 v.« Indskrifter og Staffering er stærkt fornyet⁹. Sml. forsvundne Gravsten Nr. 3 og V. Egesborg S. 785.

Forsvundne Gravminder. I Præsteindberetningerne 1755 og 1758 nævnes:

†1) Gravsten, ved Alterfoden, med dansk Indskrift over Ole Nilsøn, Sognepræst til Weyløe, død den Fredag efter Sancte Knuds Dag Anno Domini 1505 (sikkert Fejlæsning for 1565).

†2) Gravsten, sammesteds, med dansk Indskrift over Sognepræst til Weyløe Rasmus Hansøn og hans Datter Anna, hvilke dér døde 10. December 1577.

†3) Gravsten, i Kirkegulvet, med latinsk Indskrift over Peder Brandeløw, Sognepræst i 11 Aar, og Jakob Tillemann, Sognepræst i 25 Aar, med hans første (og Formandens) Hustru, Magdalene Hansdatter, død □, hans anden Hustru Anna Nielsdatter og deres Datter, død □, og hans tredie Hustru Catharine Nielsdatter, som var anden Gang gift med Jacob Tølløse (Tholosius) kaldet 1. Jan. 1637, død 1. Febr. 1642, og tredie Gang med hendes efterlevende Mand Sognepræst Peder Calundan; hun døde i Juni 1650.

†*Epitafium*, paa den højre Side af Koret, et meget stort Skilderi, hvorpaa i fuldkommen Legemsstørrelse Knud Thott siddende med en Bog opslaaet foran sig, hvori læstes Job 19,25, og paa den anden Side Fru Sophia Brahe, ligeledes med en opslaaet Bog foran sig, hvori læstes 2. Tim. 1,7—8; mellem begge stod en Pyramide med dansk Indskrift: Sal. Gehejmeraad Knud Thott døde i sit 63. Aar, Fru Sophia Brahe i sit 22. Aar, de havde tre Døttre: Jytte Dorothea, sal. Gehejmeraad Marcus Gøes, død i sit 49. Aar; Sophia, død i sit 66. Aar, og Anna Helvig, sal. Etatsraad Jørgen Brahes, »som lod dette opsætte i hendes

73 Aar« (d. v. s. 1741).

Under Koret var i en muret, hvælvet Begravelse nedsat følgende *Kister*¹⁰:

1) En læderbetrukken Egekiste, uden Indskrift, hvori en Lindenow. Fra denne Kiste stammer sikkert en paa Gaunø opbevaret * *Messing plade*, oval, med Versalindskrift over Hendrick Lindenov til Gaufnøe, født paa Hammershus Pinsedag 1614, død i Kiøbenhavn 8. Juni 1653¹¹.

2) Med Ruslæder og Indskrift over Fru Øllegaard Thott, sal. Axel Sehesteds til Stougaard, født 26. [Juni] 1638, død 3. Aug. 1691.

3) Med sort Fløjel, Løvværk og 16 Vaaben, samt svulstig Indskrift over Knud Thott til Knudstrup og Gaunø, født 23. Dec. 1639, død 18. April 1702¹⁰.

4) En »ussel« Fyrrekiste med sort Baj, hvori Frøken Sophia Thott (død 1728).

5) Med sort Baj, uden Indskrift, hvori Ritmester Peder Thott (død 1731).

1862 var Kisterne meget hensmuldrede, de fleste ukendelige.

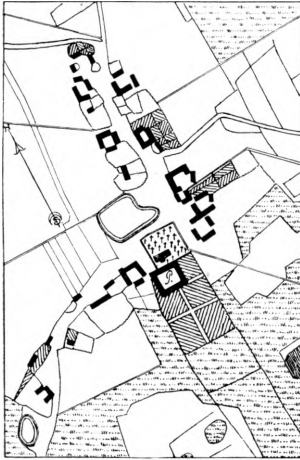


Fig. 10. Vejrlø 1796.

KILDER OG HENVISNINGER

Kaldsbog 1834—48, 1849—66, 1862—1925 (ved Embedet). — Præsteindberetninger 1755 (NM), 1758 (LA), 1808 (NM). — Museumsindberetninger af C. M. Smidt 1916 og Poul Nørlund 1918. Revideret af C. A. J. og V. H. 1929.

P. E. Jensen: Gaunø. 1902. S. 235—41, med Gengivelse af Præsteindberetningen 1758.

¹ Kronens Skøder I, 276. ² Magnus Petersen: Kalkmalerier. S. 134. ³ Jensen: Gaunø. S. 236. ⁴ Beckett: Altertavler. 1895. S. 88, Pl. XXXV; samme: Danmarks Kunst II, 170. — 1808 siges, at den ene Figur havde et løst Hoved med Staaltraad i, saa at Hovedet kunde bevæges. »Formodentlig har Munkene ført Almuen bag Lyset, naar Hovedet paa Billedet har tilkendegivet dem sit Bifald«. ⁵ Lars Tynell: Skånes medeltida dopfuntar. Sthlm. 1913—21. S. 2 f. ⁶ C. A. Jensen: Snedkere og Billedsnidere. S. 112 f. ⁷ Jensen: Gaunø. S. 238. ⁸ Jensen, Gaunø. S. 240, formoder, at Navnet har været Jørgen Bille, Lensmand paa Gaunø 1549—52. ⁹ Lund: Danske malede Portrætter. IX, 166. Jensen: Gaunø. S. 475. ¹⁰ Indskrifterne er gengivne i Jensen: Gaunø. S. 239 f. ¹¹ Jensen: Gaunø. S. 76.